

Історія акордеонно-баянного мистецтва

Дистанційна форма навчання в період 12.03-24.04.20

Теми для самостійного вивчення студентів I курсу

кафедри баяна та акордеона

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Становлення та еволюція акордеонно-баянного виконавства.

Тема № 4. Акордеон в площині європейських музично-інструментальних інновацій.

Акордеонні жанрово-стилістичні традиції Європи XX - XXI століття.

Апелюючи до еволюції акордеонно-баянного виконавства, що активно функціонує в площині світового інструменталізму, виникає потреба у висвітленні початкових етапів його зародження, оскільки встановити раціонально-обґрунтовані фактографічні моменти є основним завданням даного курсу. Отже, розглядаючи еволюцію стародавніх язичкових ідіофонів, гідравлоса та похідних його конструктивних форм, ми свідомо відокремлюємо їх у окремо взятую історичну категорію і вважаємо даний інструментарій як прототип наступного комплексу музичних інструментів.

Передумовою створення нового інструмента в системі інструментально-виконавської практики стали мистецькі реформи в площині всього музичного простору. Від оперних реформ Х.Глюка (1714-1787 р.), Р.Вагнера (1813-1883 р.), Дж.Верді (1813-1901 р.), Й.Брамса (1833-1897 р.), та реформ музичного інструментарію Й. Кванца (1726 р.), Б.Франкліна (1762 р.), Х.Кранценштейна та Ф.Киршника (1770 р.), А.Хьокля та Г.Греньє (1818 р.), Т.Бема (1830-1832 р.), А.Бюффе (1832-1840 р.), А.Сакса (1840 р.), практика вдосконалення всього музичного виконавства та інструментарію рухалася активно вперед.

Часовим відліком становлення та розвитку ручних гармонік є конструктивні розробки Ф.Бушмана 1822 року, які створили оптимальні умови для реформаторських кроків К.Даміана, А.Рейснера, М.Вальтера, М.Бауера, а згодом П.Сопрані та М.Далапе.

Метою даного розділу є висвітлення головних структуротворчих факторів у зародженні, становленні та популяризації нового напрямку музично-інструментального мистецтва Європи XIX століття – акордеонного виконавства. А також проаналізувати конструктивні трансформації видатних постатей європейського мистецтва у контексті становлення акордеонного мистецтва.

Самостійна робота:

Завдання:

- опанувати основні етапи становлення та розвитку інструментального виконавства Європи з тенденціями виокремлення язичкового інструментарію;

- засвоїти основні принципи становлення, розвитку та популяризації акордеонного виконавства в контексті національних тенденцій сучасності.

Методичні вказівки: в роботі над темою звернути увагу на потенційні відмінності розвитку європейської інструментальної культури.

Питання:

1. Консолідація європейської інструментальної практики інноваційним інструментарієм язичкового способу звукоутворення.

2. Акордеонно-баянні традиції в площині національних інструментально-виконавських практик.

3. Формування оригінальних жанрово-стилістичних концепцій в системі акордеонного виконавства;

4. Інновації та ірраціоналізм в контексті акордеонних виконавських практик сучасності.

5. Сучасні концепції розвитку акордеонного мистецтва.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Акордеонно-баянне виконавство в контексті культурно-мистецьких традицій.

Тема 5. Академізація та професіоналізація інструменталізму ХХ століття як умова становлення акордеонно-баянного мистецтва в Україні.

Музично-інструментальна традиція України в системі трансформаційних тенденцій ХХ століття. Традиційні школи народно-інструментального мистецтва

ХХ століття в контексті вітчизняного музично-інструментального мистецтва ознаменоване узагальненням напрацьованого попередніми епохами культурного доробку. Практика інструментального виконавства активно входить у нову фазу свого функціонування – від емпіричних канонів традиційного музикування та перших кроків у розбудову академічного мистецтва зі сторони ІРМТ, до потужної, консолідованої державною програмою освітньої системи, з відкриттям 1913 року Київської консерваторії на базі Київського відділення ІРМТ та з 1924 року – періоду відкриття класів по вивченню народно-інструментального мистецтва.

Власне з цього періоду, який пов'язаний з діяльністю М.Геліса, розпочато новий період становлення, розвитку та популяризації народно-інструментального виконавства в аспекті його потужної професіоналізації та академізації. Вже з 1934 року відкривається перший клас по навчанню гри на баяні під керівництвом О.Магдика, випускники якого: І.Журомський, Д.Дмитренко та М.Різоль вступили у нову фазу баянно-академічного виконавства.

Метою даного розділу є висвітлення головних етапів у формуванні академічного напрямку інструментального виконавства України, де мистецтво акордеонно-баянного виконавства займає чітку позицію домінуючої ланки.

Самостійна робота

Завдання: опанувати принципи та шляхи розвитку культурно-мистецьких традицій України даного періоду.

Методичні вказівки: під час роботи над темою звернути увагу на особливості мистецького формування регіону в контексті міжнародних впливів

Питання:

1. XIX століття в системі музично-інструментальних традицій України
2. Традиційні школи народно-інструментального мистецтва

Тема 6. Становлення академічної національної баянно-акордеонної школи

Київська школа баянного виконавства в контексті вітчизняного інструментального мистецтва.

Аналізуючи таке поняття як виконавська школа, свідомо формується чітка модель з уособленими в ній характеристиками, такими як сталість, послідовність, закономірність системність і т.д. Фактографія інструментальної культури українців, в усіх її проявах, формує власне означення щодо такого поняття як виконавська школа.

Оскільки практика вітчизняного музичного виконавства представлена, здебільшого, традиційними виконавськими формами з опорою на колективне його начало, говорити про виконавську школу досить складно, а то й взагалі неможливо. У результаті аналітико-раціональних висновків можна переконливо стверджувати, що простежити принцип виконавського індивідуалізму можливо лише у регіональному, локальному та маргінальному вимірі.

Поняття виконавської школи у вітчизняному просторі формується як результат потужної консолідації освітньо-музичної системи, починаючи з кінця XIX століття, а формування виконавської школи баянного мистецтва, лише з другої половини XX століття.

Виконавська школа передбачає сукупність сталих нормативних положень щодо принципу виконавства та методологічної основи. Такі структури активно проявляються лише з відкриттям кафедри народних інструментів під керівництвом М.Геліса. Генезою київської школи баянного виконавства стали продовжувачі виконавських традицій М.Геліса: М.Різол, І.Алексеев, який став написав дисертаційне дослідження на тему «Основи виконавства на баяні». Стержнем київської школи баянного виконавства стала діяльність професора М.Давидова, який, окрім практично-значимих моментів, розробив і вдосконалив потужну методологічну концепцію всього

баянного виконавства, що дало можливість розглядати вітчизняне мистецтво гри на баяні та акордеоні як один з провідних елементів світової виконавської практики. Необхідно визнати важливі творчі внески видатних постатей інструментального виконавства: В.Бесфамільнова, С.Грінченка, П.Фенюка, Ю.Федорова, Є.Черказову.

Самостійна робота.

Завдання: засвоїти основні принципи становлення та розвитку виконавських традицій інструментального мистецтва ХХ століття.

Методичні вказівки: під час вивчення даного матеріалу врахувати надбання емпіричних концепцій в симбіозі з новаційними тенденціями ХХ століття.

Питання:

- 1.Музично-інструментальна традиція України в системі трансформаційних тенденцій ХХ століття.
- 2.Становлення вітчизняного академічного баянного виконавства
- 3.Київська школа баянного виконавства в контексті вітчизняного інструментального мистецтва.

Література:

- 1.Давидов М. А. Виконавське музикознавство : Енциклопедичний довідник / М. А. Давидов. – Луцьк : 2010. – 400 с.
- 2.Давидов М. А. Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа) : підручник / М. А. Давидов. – К., НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2005. – 419 с.
- 3.Давидов М. А. Київська академічна школа народно-інструментального мистецтва : посібник / М. А. Давидов. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 1998. – 224 с.
- 4.Давидов М. А. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста (акордеоніста) : підручник для вищ. та середніх муз. навч. закладів. – К. : Муз. Україна, 2004. – 290 с.
- 5.Іванов Є. Гармоніки, баяни, акордеони (Духовні матеріальні аспекти функціонування в музичній культурі України ХІХ – ХХ століття) Навчальний посібник для вищих закладів мистецтв і освіти . – Суми: 2002. – 70 с.
- 6.Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Академічне народно-інструментальне мистецтво України ХХ-ХХІ століть» (23-28 березня): зб.наук.ст. – К., 2003. – 121 с.
- 7.Мирек А. Из истории аккордеона и баяна. – М.: Музыка, 1967. – 195 с.
- 8.Мирек А. Справочник по гармоникам. – М.: Музыка, 1968. – 131 с.
- 9.Сташевський А. Нариси з історії української музики для баяна: Навч. посібник. – Луганськ, 2006. – 152 с.

10.Черкаський М. Л. Українські народні інструменти / М. Л. Черкаський. – К. : ДАККіМ, 2005. – 262 с.

11.Имханицкий М.И. История баянного и акордеонного искусства: учебн. пособие. М., РАМ им. Гнесиных, 2006, 520 с., с ил.

1. Інтернет –ресурси:www.accordions.com ; www.goldaccordion.com